

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
21 iulie 2026**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ**

Varianta 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Weöres Sándor: *Canzone*

'Feleségemnek'

*Még nem tudom, hogy mennyi van nekem,
ó, hallgat még felőled benn a lélek,
mely fátylat von köréd, szerelmesem,
s még nem tudom, hogy néked mennyit érek,
jósorsodat hozom, vagy tán halálom
arany s gyémánt díszét, még nem tudom:
új, mézes fájdalom
indái közt nehéz utat találnom.*

*Csak azt tudom, hogy társra sose várt
az én szívem s lettél egyszerre társa,
elvéve tőle életet s halált,
hogy visszaadd másféle ragyogásra;
hol bennem erdő volt: dúvad- s madár-had
hazátlan csörtet villámtűz elől;
és kunyhóm összedől,
ha benne otthonod meg nem találtad.*

*Csak azt tudom, hogy hajlós testeden
szinte öröktől ismerős a testem,
fejmemnek fészke ott a kebleden,
s nem szégyen, ha előtted könnybe estem,
semmit se titkolok s ő-s-ismerősen
jársz vad, töretlen Tibet-tájamon,
imbolygó szálamom,
vagy éji égen csillagkérdező szem.*

*A megtépett ideg, e rossz kuvik,
szemed nyugodt kék mécsét megtalálja;
kicsinyke úrnő, térdedhez buvik
s elszunnyad az érzékiség kutyája;
és benn a Fénykirály, az örök ember,
még hallgat, tán nem tudja szép neved,
s nem mond ítéletet,
így vár piros ruhában, szerelemben.*

1. Milyen műfaji sajátosságokat fedez fel a költeményben? Indokolja válaszát a szöveg alapján! **5 pont**
2. Melyek a vershelyzet, versbeszéd sajátosságai? **5 pont**
3. Mutassa be az ellentét szerepét a vers szerkezetében és a képalkotásban! **5 pont**
4. Milyen szerelemfelfogás bontakozik ki a versből? **5 pont**

A költemény értelmezésének megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat.

10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldja meg a feladatokat!

Szövegek kölcsönhatása

Fizika- és kémiaórákon bizonyára sokat tanultál a különféle kölcsönhatásokról. Kommunikációnk során a szövegek is kölcsönhatásba lépnek egymással, összefonódnak, hatnak egymásra. Ezt a kapcsolatot nevezzük **intertextualitásnak**, más néven **szövegköziségnek**.

Jelölt és jelöletlen intertextusok

Két vagy több szöveg összekapcsolódó elemeit intertextusoknak nevezzük. Az intertextus lehet jelölt vagy jelöletlen, aszerint, hogy saját szövegünkben közöljük-e a befogadóval a másik szöveg jelenlétét, felhasználását. A szó szerinti idézeteket idézőjelbe kell tenni, és lehetőség szerint – vagy a szövegen belül, vagy jegyzetben – konkrétan hivatkozni a felhasznált szöveg forrására (szerzőjére, a szöveg címére, megjelenésének helyére stb.).

Közéleti szövegekben, például szónoki beszédben, felszólalásban, publicisztikai és magánéleti szövegekben lazábban is lehet hivatkozni a megidézett (szó szerint vagy tartalmilag idézett) szövegre, illetve szerzőjére. A finomabb utalás, a sugalmazás, sejtetés hatásosabb is lehet, hisz aktiválja a befogadó gondolkodását, fantáziáját. Ezért a szépirodalom is legtöbbször jelöletlen intertextusokat használ.

Az intertextualitás típusai

Az intertextualitás egyik típusa az **idézet**, amely lehet **szó szerinti (egyenes)** vagy **tartalmi (függő)**. Szó szerinti idézet például a cím és a törzsszöveg közé illesztett **mottó**.

A parafrázis: A szépirodalomban gyakran előfordul, hogy egy szerző műve cselekményét egy régebbi szövegből veszi. Egy szövegnek a téma megtartásával történő átfogalmazását **parafrázisnak** nevezzük. Egy kisebb-nagyobb szövegrészlet vagy egy teljes szöveg is lehet parafrázis. Például Arany János Toldija részben Ilosvai Selymes Péter históriájának parafrázisa. Arany az elbeszélő költemény egyes énekeinek elején mottóként szó szerint is idézi Ilosvai szövegét.

Az európai irodalom történetében talán a legtöbbet parafrázált szöveg a Biblia. Hogy egy példát említsünk: Babits Mihály Jónás könyve című elbeszélő költeménye az ószövetségi Jónás próféta könyvének átdolgozása: természetesen saját kontextussal, önálló üzenettel, amelynek néhány cselekménybeli változtatást is a szolgálatába állított a szerző. Ez utóbbi tény azt mutatja, hogy egy parafrázisban a téma megtartása nem feltételezi minden cselekményelemnek az egy az egyben történő átvételét.

A paródia: Az intertextualitás körébe tartozik a **paródia** is. Az irodalmi paródia tárgya általában egy másik szerző. Az általa használt tipikus stíluselemek, motívumok, nyelvhasználati jellegzetességek karikatúraszerű eltorzításán alapuló utánzás a paródia fő eszköze. A magyar irodalom leghíresebb parodistája, Karinthy Frigyes nem véletlenül nevezte Így írtok ti című paródiakötetének szövegeit irodalmi karikatúráknak.

A palimpszeszt: A szépirodalomban (főleg a lírában) arra is számtalan példát találunk, hogy egy szöveg egy másik szerző művének átírásával jön létre, nem feltétlenül parodisztikus céllal. Ennek az eljárásnak a neve **palimpszeszt (felülírás)**. Palimpszesztnak eredetileg azokat a régi (ókori vagy középkori) iratokat, papirusz- vagy pergamenlapokat nevezték, amelyekről a rajtuk lévő írást – a drága anyagokkal való takarékoskodás céljából – megpróbálták kitörölni, kikaparni, hogy rá más szöveget ír hassanak. A kutatóknak sok esetben sikerül feltárniuk és azonosítaniuk az eredeti, felülírt szövegeket is. Innen kapta a nevét az intertextualitás ezen formája.

(Magyar nyelv 10. NAT2020)

1. Mutassa be a szövegkohézió megvalósulásának eszközeit a fenti szövegrészletben!

Megjegyzés: pontot ér a logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás. **10 pont**

2. Azonosítsa az alábbi mondatban mindegyik főnévi csoportot, és írja le ezek szerkezetét!

... egy szerző műve cselekményét egy régebbi szövegből veszi.

6 pont

3. Emeljen ki a szövegből két olyan igei állítmányú mondatot, amelyben tárgyi szerepű főnévi kifejezés szerepel fókuszpozícióban!

4 pont

4. Keresse meg az alábbi mondatokban a birtokos szerkezeteket, és válassza szét őket birtokosra és birtokra!

1) ... *egy parafrázisban a téma megtartása nem feltételezi minden cselekményelemnek az egy az egyben történő átvételét.*

2) *Az általa használt tipikus stíluselemek, motívumok, nyelvhasználati jellegzetességek karikatúraszerű eltorzításán alapuló utánzás a paródia fő eszköze.*

Birtokos	Birtok

4 pont

5. Azonosítsa az alábbi szavak azonos alakú végződéseinek szerepét! Vegye figyelembe, hogy az aláhúzott végződés nem minden esetben teljes morféma!

- *iratt, írástt, parafrázáltt* (szöveg)
- *veszj, ókorj, kitörölni*

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

1. **Az alábbi tantervrészletre vonatkozóan tervezzen egy didaktikai tevékenységet!**

Vegye figyelembe a következő szempontokat:

- Mi a tevékenység célja?
- Milyen tanulási igényei vannak a résztvevőknek?
- Milyen eszközszükséglete van a tevékenységnek?
- Milyen módszereket alkalmaz?
- Milyen szervezési formákat alkalmaz?
- Hogyan fog információkat szerezni arról, hogy elérte-e célját?
- Milyen szövegpéldák értelmezését építi be a tevékenységbe?

15 pont

• Kompetenciák, képességek	Tartalmak
2.4. A drámai funkciók felbomlásának, a műfaji, műnemi határok átlépésének megfigyelése és értelmezése 20. századi drámákban	ember, világ, nyelv viszonya 20. századi drámákban

(Részlet a XII. osztályos Magyar nyelv és irodalom tantervből, melyet az 5959/ 22.12.2006. miniszteri rendelettel hagytak jóvá)

2. **Az alábbi tantervrészletre vonatkozóan állítson össze egy szummatív értékelésre alkalmas mérőeszközt az alábbi szempontokat követve!**

- A mérőeszköz tartalmazzon legalább 5 különféle itemtípust!
- Készítsen rövid itemleírást, amelyben megnevezi az értékelni kívánt kompetenciát, a tantervi tartalmakat és az itemtípusokat!

15 pont

Kompetenciák, képességek	Tartalmak
4.3. <i>A szavaknak mint a szerkezetek alkotóelemeinek a megválasztása a szövegkörnyezetnek megfelelően</i>	A nyelvi fogalomrendszer tapasztalatokra épülő alapozása a mondatrészek körében • 1. eseményszerkezet és mondat szerkezet • 1.1. az ige alanyi, tárgyi és határozói bővítményei • 1.1.1. az alanyi, tárgyi, határozói szerepű főnévi csoport • 1.1.1.1. az alanyi vonzat és az A–Á egyeztetés • 1.1.1.1.1. személyes névmás • 1.1.1.1.2. a tárgyi szerepű főnévi csoport esetragja • 1.1.1.3. a tárgyaz igék és a határozottsági egyeztetés • 1.1.1.3.1. műveltető igealak • 1.1.1.4. a határozói szerepű főnévi csoport esetragjai és névutói • 1.1.1.5. határozószó • 1.1.1.6. határozói vonzat és szabad határozó

	• 1.1.2. bővítmények összefüggései • 1.1.2.1. visszaható és kölcsönös névmás (pl. <i>János megütötte Jánost/magát, János és Kati ölelik egymást.</i>) • 1.1.2.1.1. visszaható igealak (pl. <i>Péter borotválja magát/borotválkozik, János és Kati ölelik egymást/ölelkeznek.</i>) • 1.1. 3. mellérendelő szerkezet • 1.1. 3.1. kapcsolat, ellentét (<i>nem, hanem</i>), választás • 1.1.3.2. kötőszó • 1.2. igemódosítók • 1.3. az igei poliszémia és az igével jelentésegységet alkotó bővítmények: pl. <i>nyolcig tart, a szakadék felé tart, nagy becsben tart, a kamrában tart, tart a szüleitől, fogva tart, előadást tart, tartja a lelket benne</i> stb. • 1.4. a névszói állítmány és vonzatai • 1.4.1. főnévi és melléknévi állítmány • 1.4.2. a birtoklásállítás és birtokos névmás (<i>Ez a ház a Péter-é/az öv-é</i>) • 2. események időben lehorgonyzása, kronológia • 2.1. igei állítmányú mondat és időjelölés • 2.3. névszói állítmányú mondat és időjelölés (→segédige) • 3. realis és irrealis jelölése • 3.1. módjelölés az igei állítmányú mondatban • 3.2. módjelölés a névszói állítmányú mondatban • 3.3. <i>-hat/-het</i> képzős igék • 3.4. módosítószók • 4. a negatív jellemzés
--	--

(Részlet a VI. osztályos Magyar nyelv és irodalom tantervből, melyet a 3393/2017. miniszteri rendelettel hagytak jóvá)